

SLOVENSKI NAROD.

Naj vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko, kolikor znaša poština. — Najnarobe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za ostanila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se ostanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Likvidacija klerikalnih konsumnih društev.

Neštevilnokrat smo imeli že pri nasproti naši javnosti osvetliti z ostrimi besedami ožigosati namu narodu skrajno škodljivo delovanje onih klerikalnih gospodarskih društev, katera je brez vsake potrebe zgolj iz strankarskih nagibov po deželi razpredla klerik. stranka. Celi črti se je napovedal neizprojen gospodarski boj naši stranki in našim somišljenikom po deželi in kakor gobe po dežju so po celi Kranjski nastali neštevilni »kozuli« in kmetijske »zadreg«, ki naj bi bili ono redstvo naših klerikalnih prijateljev, katerim naj bi se na gospodarskem polju uničilo naše pristaše po deželi s tem tudi ubilo našo stranko. Kako malo izbirčni so bili glede boja klerikalci v tem boju, kako so zni mladi kaplani-petelini zlorabili in tem vero, cerkev, spovednico in župnico, je slovenskemu občinstvu v trajnem spominu iz nebrojnih konkretnih slučajev, katere smo pričeli v našem listu.

Gospodarski ugonobiti se je ho- lo naše somišljenike in s tem uni- ti našo stranko — toda človek Šu- steršič obrača, Bog pa obrne.

Dr. Šusteršič je nameraval našo liberalno stranko politično ubiti s svojo klerikalno gospodarsko organi- zacijo, toda sv. Duh ga je zapustil in njegova toli slavljenca organizacija bo kmalu pogubonosna — vrv za njegove lastne pristaše.

V njegovi, v vseh klerikalnih listih do neba hvaljeni in od kleri- kalnega poljedelskega ministrstva tako bogato podpirani gospodarski organizaciji poka na vseh straneh in ti čez okvir zadržnega zakona se- joče in torej nepostavno podpiranje Ameriko odkurivših bankerotnih trgovcev je ne bode rešilo — pač pa pričuje poslednja špekulacija dovolj jasno, za kakimi bilkami že posega zadnjem času potapljačo se ladja klerikalne gospodarske organizacije.

Če je pa gnjiloba že načela glavo v centralo, ni čuda, da so razmere

pri raznih, centrali ljubljanski podre- jenih podeželnih konsumnih in ena- kih društvih še veliko bolj žalostne.

Razni »kozuli« in »zadreg« so že končale svoje kratko, a neslavno življenje — mnoga druga, a enako »solidni« podlagi sloneča klerikalna podjetja jim bodo pa v kratkem sle- dila. Vsaj tudi drugače ni mogoče! Razne sodne razprave v novejšem času razkrile so tudi izvensloven- skemu svetu vso gnjilobo teh kleri- kalnih gospodarskih ustanov, spravila so na dan take naravnost gorostasne reči, da je bil o njih razsoditi upra- vičen edinole — kazenski sodnik.

Ni čuda, da so začele podgane zapuščati potapljačo se ladjo — in med prvimi je začutil to potrebo sam generalissimus dr. Šusteršič, ki je še pravočasno rešil svojo, od sv. Duha razsvitljeno osebo na varno ter za- povedništvo potapljačo se ladje pre- pustil klerikalnemu univerzal-ženiju in narodno-gospodarskemu nadčlo- veku dr. Kreku, ki bode menda s kakim čudežem rešil hirajočo in pro- padajočo klerikalno gospodarsko or- ganizacijo gotovega pogina.

Predno je pa spravljal dr. Šusteršič na suho in varno svojega rojstva kosti, dobila so propadajoča njegova gospodarska društva po deželi še jako prefrigan nasvet, mereč na to, da se preslepi javnost o pravem gmotnem stanju in gmotnih vseh teh kleri- kalnih gospodarskih ustanov in da se javnosti prikrije, po kako kratki življenski dobi so na veliko materi- alno škodo prizadetih zaslepljenih kle- rikalnih zadrugnih članov storile prav neslavno gospodarsko smrt.

Gotovo je moralo vsakega po- znavalca našega zadrugnega zakona naravnost osupniti, da v zlic noto- rični insolventci nebrojnih klerikalnih konsumnih dru- štev ni več slišati o konkur- zih, dasi sicer dunajski uradni čas- nik »Wiener Zeitung« med uradnimi razglasi precej pogosto prijavlja edikte o konkurzi, ki so zadeli to ali ono gospodarsko zadrugo, posebno na Niževavstrijskem.

Pač pa so nekatera naša kleri-

kalna podjetja, konsumna društva in kmetijske zadreg, o katerih so vrabci živkali po strehah, da so bankerotna in falitna, stopila naenkrat v likvida- cijski postopek in likvidator je bil, kakor je bilo to vedno čitati v toza- devnih uradnih razglasih ljubljanskega uradnega časnika, v vseh slučajih — dr. Šusteršič sam.

Prestop teh bankerotnih kleri- kalnih gospodarskih zadrug v likvi- dacijski postopek, namesto da bi bile napovedale konkurz, je pa proti- zakonit, ker bise v očigled nedo- stajanju vsake imovine ne smelo nikdar prestopiti v likvidacijski po- stopek, ki ima sploh le tedaj mesto, kadar ni po § 66. kaz. r. otvoriti kon- kurza.

Likvidator dr. Šusteršič pa tudi, dasi je moral takoj opaziti, da do- tične zadreg nimajo prav nobene imovine, ni v smislu § 49. zadrug- nega zakona predlagal otvoritve kon- kurza, dasi mu je bila pod lastno od- govornostjo to zakonita dolžnost!

Stvar se je uredila bolj po do- domače, zajedno pa tudi proti pred- pisom zadrugnega zakona tako, da se je poskusilo z uporabo privatne sile iztirjati pri zadrugnikih z lepa one zneske, ki so bili potrebni v po- kritje ogromnih deficitov in v dosego namena, da se prikrije slovenski jav- nosti in poklicanim oblastim insol- venco, v likvidaciji se nahajajočih kle- rikalnih zadrug.

Kakor vse kaže, bode slavni li- kvidator v očigled brezbrčnosti na- ših oblastev in ker prizadeti zadrug- niki ne vedo, da je tako postopanje njihovega likvidatorja vsled določil §§ 53., 49., 60. odstavek 4, 69. in 71. zadrugnega zakona nedopustno in nepostavno, s svojim nezakonitim postopanjem vsaj za nekaj časa pri- kril javnosti, da je voz njegove go- spodarske organizacije korenito za- vožen, da se je do dna pogreznil v blato.

Ne da bi klicali na pomoč za nadzorovanje teh zadrug poklicane oblasti, pribili smo v javnosti te kle- rikalne nezakonitosti, da občinstvo vsaj izve, kaj je v naši dobri Avstriji

vse dovoljeno klerikalnim osrečeval- cem našega ubozege naroda; občin- stvo bode pa odslej tudi vedelo, kake vrednosti so te likvidacije klerikalnih zadrug in zakaj je likvidator ravno dr. Šusteršič.

Državni zbor.

Seja dne 16. junija.

Brezpomembnejše seje, kakor je bila včerajšnja, še menda avstrijska zbornica ni imela. Pred dnevnim redom so se razgrevali štirje nemški poslanci v obširnih interpelacijah zaradi nekega nemškega burša, ki je bil na ulici preglasen ter so mu jih zato Cehi dali nekoliko po grbi. Pozneje pri § 9. zakona o nedelj- skem počitku so se zopet spoprijeli vsenemški poslanci s socialnimi de- mokrati ter deklamovali cel register nemških psov, in vse le zaradi tega, ker ni posl. Pernerstorfer govoril s svojega sedeža.

Zakon o nedeljskem počitku se jemlje v tako malih »porcijah«, kakor bi bila prava slast, se ž njim pečati. Tudi včeraj se je sprejel le § 9. tega zakona.

Posl. baron Morsey je pred- lagal, naj se v trgovinah po mestih, ki imajo nad 20.000 prebivalcev, do- voli kvečjemu štiriurno nedeljsko dopoldansko delo, v vseh drugih krajih pa največ šesturno delo.

Posl. Eldersch je predlagal 34urni nedeljski počitek, posl. Sto- jan 24; vsi ti predlogi so bili pri glasovanju odklonjeni, ne da bi bil podpredsednik Kaiser prešel gla- sov. Vsled tega je prišlo do hrupnih ugovorov. Posebno Glöckner in Völkl sta podpredsednika napadala.

Posl. grof Szeptycki je pred- lagal štiri predpoldanske ure ob ne- deljah in praznikih za delo v trgo- vinah. Njegov predlog se je sprejel.

Ko so se potem vsenemci izpsa- vali nad socialnimi demokrati, se je § 9. zakona sprejel v sledeči obliki: »V trgovinskih obrtih je nedeljsko delo dovoljeno k večjemu 4 ure itd.«

Ko sta še govorila posl. Ofner in Malik, se je razprava prekinila ter se seja zaključila ob ¼4. uri.

Szell padel.

Šesto ministrstvo obeh državnih polovic je ravnokar izkpravelo za na- godbo. Szellovo ministrstvo je padlo v boju proti isti opoziciji, ki ga je pred par leti poklicala kot edinega odrešenika na krmilo. Ministrski predsednik Szell pravzaprav ni od- stopil, njegova igra je bila temveč doigrana ter se je moral odstraniti, ko ni vedel ne naprej ne nazaj, ko je cesarju poročal, da je edini izhod, ako se odtegne brambna predloga. Padel je, kakor je padel njegov pred- nik vsled radikalnih strank, vsled življenskih vprašanj za obstoj vza- jemnosti med Avstrijo in Ogrsko. Tudi njegov naslednik grof Tizsa ne bo srečnejši. Ločitve obeh državnih polovic ne bo mogel noben minister zagovarjati, a brez tega obstrukcija ne odneha. Vsakemu ministru bo zagovarjati življenska vprašanja: ob- stoji države, pobiranje davkov, asen- tiranje vojakov. Trije zakoni stoje pred vratmi: budget, rekrutiranje, carinski tarif. Brez dovolitve teh za- konov si ni misliti obstoja monar- hije v sedanji obliki, a obstrukcija je neizprosna. S Szellom ni padlo le ministrstvo, temuč cela politika. Ogri še niso imeli tako uglajenega diplo- mata, kakor je bil Szell. V začetku je imel za seboj večino in opozicijo. Pri njegovem odstopu si je nakopal sovraštvo z obeh stranji. Tudi nje- gov naslednik ne bo srečnejši.

Kralj Peter I. Kara- gjorgjevič.

Mož, ki bi pred tednom še ne bil smel stopiti na srbska tla, ker bi ga bili takoj vtaknili v ječo, bo imel v petek slovesen vhod v srbsko prestolico, v prestolnico svojih očetov. Ko je bil namreč dne 10. junija 1868 — ravno na dan 35letnice sedanjega krvavega prevrata — umorjen knez Miloš Obrenović, obsodila so srbska sodišča Petra Karagjorgjeviča kot sokrivca v dosmr- tno ječo. Zategadelj se ni smel več vrniti v domovino. V domovini ga le malokdo pozna, celo odlični srbski

LISTEK.

Dr. Fr. Detela: Učenjak.

Veseloigra v 3 dejanjih. V založbi »Slo- venske Matice«. Zabavne knjižnice XIV. razred. V Ljubljani 1902. Tiskala »Kato- liška tiskarna«.

(Konec.)

To je neverjetno, povsem ne- verjetno. Ako pa bi se s temi pred- leti kedaj pečal — ne glede na to, da je sploh medicincec — pa ni nikdar ne mogel imeti takih razorov, kakor jih ima v igri, niti pretežno vzeto ne, kaj še, da bi bil na tako smešen način zanašal v takso! In kaj meni g. Detela, da o volja, pamet, razum i. t. d. (str. 15) kaj drugega nego funkcije na- ših možgan, in da se poslužujemo njihovih imen kot simbolov edino radi ložjega sporazumevanja, da o to pojmi, ki realno nikjer ne obstajajo, in se tudi omejiti ne- morejo. In dr. Blažič (str. 43), ki je menda prirodoslovec in kriminalist, naj nakrat pozabi, da je vsaka

moralna in vsako pravo samo nekaj konvencionelnega, da je socialen postulat, in prav nič absolutnega. Čuden mož ta dr. Blažič, a še sto- krat bolj čuden »učenjak«. Takih učenjakov pač ni nikjer — in če se Detela bori z njimi, opravlja slavna dela Cervantesovega junaka prav po nepotrebnem v drugo.

Dosti bolj verjeten, kakor dr. Blažič, je dr. Grm. Ali tudi ob tem se pokaže Detelovo pomanjkljivo znanje — o blaznicah in njenih upravah, tako da postane radi tega tudi ta značaj skoro naravnost ne- mogoč. Kje na vsem kulturnem svetu se najde kak blaznični ravnatelj, ki se svojih izročeni mu bolnikov spo- minja vedno in vedno z gotovo tako rahločutno kot umestno psovko »no- rec«. Ali meni g. Detela, da je to kak znanstven izraz, kakor ga rabijo žalibog še vedno tu in tam razni slovenski žurnalisti, humoristi in pi- satelji govoreč o psihičnih bolnikih? Če je tako žaljen bolnikov in njim blizu stoječih ljudi že obsodbe vredna surovost pri vsakem omikancu, kaj naj se še potem reče o ravnatelju

blaznice, ki se tako véde! Takih ravnateljev blaznic v kulturnih deže- lah dandanes gotovo ni.

Ali ta ravnatelj je tudi velik ignorant, čigar nevednosti tudi dolgo tistih par terminov in tez rešiti ne more, s katerimi meče krog sebe, in se semtrija tudi spušča v kako raz- laganje. Grm še vedno govori o »fiksni ideji«, kakor kak kmeti- padar, kateremu je ta, pred 30—40 leti še nekoliko v veljavi stoječ izraz bil alfa in omega vse psihiatrije. In kjer se spusti v kako pojasnjevanje slučajev ali utemeljevanje svojega mnenja, stori to tako naivno, kakor človek, kateremu je psihiatrija deveta dežela. Res je, da velika večina bralcev teh težkih pogreškov niti ne zapazi. Ali prenešana na drugo polje in drugo osebnost nista Blažič in Grm dosti drugače naslikana, kakor kak Wallenstein, ki bi na odru trdil, da poči top, ker ga [dim sproži ali kaj enakega.

Gotovo je, da ima pisatelj vese- lih iger pravico pretiravati, in potem vsled tega osmešiti svoje junake. A realnih tal povsem ne sme ostaviti

nikdar, sicer mora postati učinek iluzoren, ker pisatelj nasprotju, ka- tero hoče ustvariti s svojo igro izbije prvotno nasprotje a priori, in potem tudi vsled pomanjkanja kontrastov ne more doseči svojega smotra.

Ne mudil bi se toliko časa pri vsebinski napačnosti obeh v igri na- stopajočih zdravniških značajev, če bi uprav na njih dveh ne bila za- snovana cela igra. Ako bi bile obema prisojene postranske uloge, bilo bi to tudi precej irrelevantno, če sta Blažič in Grm vsled svoje ignorance, svojega zelotizma ali kar koli že smešna. Tako pa sem hotel dokazati, da sta oba značaja kot nositelja ideje katero naj opovrže igra, zarisana, in da bi pisatelj neverjetnosti ali preti- ranosti Lombrosove šole lahko prav uspešno bičal, če se mu to treba zdi, zato pa bi moral Blažiča in Grma opremiti s fiktivno prepiranimi nauki, in orisati oba kot verjetna značaja.

Ostali značaji so vseskozi dobro pogojeni, in tudi tako izpeljani, po- sebno, če so jim odločene nekoliko daljše uloge. Dr. Gornik narisan je

imenitno, a še dosti boljši je Blaži- čev sluga Jakob. Lojzika pa je jako šablonska v vseh svojih nastopih.

Kar se tiče tehnične zgradbe »Učenjaka«, nima delo nikakih napak. Vzprizorjenje II. dejanja trpi na tem, da so pisatelju odnošaji po blaznicah popolnoma neznani, in da je mnogo ondi se vršečih prizorov neverjetnih — kar je pa za igro samo precej brezpomembno.

Ako se ne oziramo na razmotri- vane hibe, in si mislimo, da veljata Blažič in Grm taka, kakor sta — torej posito sed non concessio — je igra celo dobro zasnovana in spretno izpeljana. Izvestno bi nam avtor lahko podal vseskozi dobro veselo- igro, če bi se ne izbral tega sižeja, ali pa bi se saj dovoljno pripravil za predmet, katerega je obdelati hotel. Če je tudi morala kritika biti nega- tivna, priznavam rad, da je pisatelj ob svojem lepem slogu, obvladanju jezika in marsikateri duhovitosti s tem delom dokazal, da bi njegov ta- lent prav lahko uspeval tudi na dra- matičnem polju.

Dr. J. Robida.

politiki ga poznajo le po imenu. Tudi njegove slike ni dobiti v Srbiji.

Ker pa Srbi ne bodo nikdar pozabili svoje junaške zgodovine, ki so si jo stekli pod vladjo Karagjorgjevičev, bil jim je tudi potomec kneza Aleksandra vedno kot vzor junaškega in plemenitega Srba. Dasi je pod Obrenoviči pomenilo veleizdajo, občevali ali javno simpatizovati s pregnanim in obsojenim knezom Petrom, skrbeli so vendar srbski rodoljubi, da se vezi med njimi in Petrom tudi v tujino niso nikdar pretrgale. In danes se pripravljajo vsa Srbija, da sprejme čim priskrebeje potomec svojih junaških, narodnih knezov.

Dasi se Peter Karagjorgjevič ni nikoli odpovedal srbskemu prestolu, ni imel več upanja, da kdaj pride na Srbsko. Zato pa je le običajno nemško obrekovanje proti Slovanom v obče, ako pišejo nemški listi, da je knez Peter somišljenik ali celo naročitelj belgrajskih umorov. Ako bi bil hotel kaj takega provzročiti, storil bi bil to gotovo v svoji mladosti in ne sedaj ko se bliža že 60. letu. Za časa Milanove vlade bi bilo k temu dovolj povoda in upanja. Peter Karagjorgjevič se ni strinjal s tem, kar se je v Belgradu izvršilo, nasprotno, ko so mu sporočili strašne dogodke, je iste strogo obsodil, češ, oficirski poklic je kaj drugega, kakor moriti slabotne ženske. Ali bi bil izrekel javno tako obsodbo, ako bi bil somišljenik upornikov!

Izvolitev Petra Karagjorgjeviča srbskim kraljem se je izvršila šele po obojestranskih pogojih. Da se knez Peter ni pehal za srbsko krono, kaže najbolj to, da je stavil pogoje, ako Srbi hočejo ga imeti za kralja. Da mu je le bolj za blagor težko izkušenež naroda, ne pa za kraljev sijaj in bogastvo, dokazuje zopet to, da je privolil v utesnitve kraljeve oblasti, v svobodno ustavo itd., kakor hitro je skupščina sprejela njegove pogoje. V tem se pač nozori novega kralja zelo razločujejo od nazorov zadnjih dveh Obrenovičev, katerih politika je temeljila le v zunanjih nagibih.

Kralj Peter velja za resnega politika, praktičnega častnika — kot francoski oficir je sodeloval v vojni leta 1870 proti Nemcem — in za zelo učenega moža, ki se je v tujini bavil le s knjigami in narodno-gospodarsko politiko. Vse te njegove kreposti so pripomogle, da so se v skupščini zanj udali tudi tisti ekstremni možje, ki so sanjali o republiki. Vedeli so, koliko za deželo reskirajo, ako se vpelje negotovi vladni zistem, vedeli so pa tudi, da postane knez Peter le tedaj njihov kralj ako ga volijo enoglasno. To je bil namreč njegov glavni pogoj. Ker hoče prinesiti s seboj v Srbijo vso svojo rodoljubno naklonjenost deželi in narodu, zahteval je tudi, da so zanj vsa srbska srca. In to se je zgodilo od obeh strani vkljub vsem dvomom neslovenskih politikov. Kralj Peter prinese v deželo mir in red, za kar jamči njegova politična resnoba in disciplina. Ako se mu to posreči — in da se mu mora to posrečiti za to govori zopet splošna ljubezen in udanost srbskega naroda — pridobil si bo hvaležnost ne le srbskega, temuč vsega slovenskega rodu, cele miroljubne Evrope.

Politične vesti.

— Cesar je nadzoroval včeraj na Dunaju pešpolka št. 60 in 70. V spremstvu je bilo več generalov in tujezemskih vojaških atašeev ter vojni minister. Vršile so se vaje v borbe, katere so iztekale v cesarjevo zadovoljnost.

— Iz češkega kluba. Češki posl. Klofač, Baxa, Czerny in Choc so poslali mladočeškemu klubu spomenico, v kateri naglašajo, da se je nudila zopet prilika, da se pokaže vladi in javnosti češka opozicijska misel. Ob enem pa prosijo, da jih naj mladočeški klub podpira pri njih predlogih, ki imajo obstruktivski namen in se izjavljajo, da i oni hočejo njihove obstruktivske predloge podpirati.

— Gališki deželni zbor bo sklican meseca septembra k daljšemu zasedanju.

— Hrvatski opozicionalci so sklenili, da bodo v deželnozbor-

skem zasedanju nastopili z največjo odločnostjo in ne bodo dopustili proračunske razprave, pred razpravo o pomiloščenju vseh tistih, ki so valed zadnjih nemirov zaprti.

— Ruski podguverner v Tambowu, knez Urussow, je imenovan interimističnim guvernerjem v Bessarabiji.

— Francoska kamora je sprejela po večdnevni razpravi z 252 proti 3 glasom zakonski načrt glede preskrbovanja starčkov, neozdravljivih bolnikov in umobolnih.

— Vojno sodišče v Parizu je oprostilo poročnika Pottierja, ki se je branil nastopiti proti kongregacijam z vojaško silo.

— Volitve v nemški državni zbor obečajo socialnim demokratom dober izid. Do sedaj so bili izvoljeni v okrajih Wittlich in Bernkastel trije socialdemokratje in dva iz centruma. V treh okrajih, kjer se je do zdaj volilo, je treba ožjih volitev. Pričakuje se, da bodo v vseh teh krajih prodrli socialni demokrati.

— Volitve na Danskem v državni zbor se vršijo te dni. Kakor se kaže, ne bo dobila pri teh volitvah vlada zaželjenega izida, čeravno je šla še z veliko večino v volilni boj.

Dopisi.

Iz Mirnepeči. Dne 12. t. m. pripeljal je nam bil popoldanski vlak našega velikega konsumarja in obče znanega pravdarja, katerega umazanost sega že tako daleč, da se od svojih delavcev pusti za hlapčevsko plačo tožiti. Prišel je tako kakor je sploh njegova navada, kadar ljudem kaže svojo hinavsko ponižnost, za katero je skrito zmeraj nekaj katoliške zvižaje. Dan po svojem prihodu oblezel je vse podružnice po fari, ali pri tem gledal na to, da njegovo farško bisago ni pri tem prav nič zadelo, ker je bil svoje cerkveno obiskovanje tako preračunal, da je prišel ravno o poludne v graščino Hmelnik, kjer je bil seveda prisiljen graščak baron Wamboldt tega cerkvenega prosjaka zastopaj napasti. Dne 14. t. m. pa je v Mirni peči delil zakrament sv. birme in ni mu preostajalo drugega kakor da je v cerkvi javno nastopil na prižnici. Pri tej priliki povedal je, da je s strahom prišel v Mirnepeč, kakor da bi bili v Mirni peči sami razbojniki. Ali tukaj se je moral mož prepričati, da mi nimamo nič zoper vero, ampak samo tega ne pustimo, da bi on nas komandiral v takih rečeh, ki njega prav nič ne brigajo. Kdo ima namreč več vere in kdo verske obrede bolj spoštuje, pokazalo se je ravno sedaj, ker vse drugo prebivalstvo je zaradi birme že od prej navadne reči pripravilo, samo že pod imenom „Polimani Janez“ znani farški krmar bil je vseh priprav oporočen. Morda je ta privilegij zadobil s tem, da je svojo hinavščino po Ljubljani v šenklaškem poslopiju prodajal, ker je bil dne 12. junija škofu celo v Ljubljano naproti šel. Ker škof ni imel povoda, da bi bil nad nami razgrajal in svojo jezo s prižnice stresal, ampak se moral o Mirni peči še celo pohvalno izreči, je dan po odhodu škofovem svojo veliko oblast hotel pokazati naš Polimani Janez, kateri je od začetka domačine s svojo hinavsko priliznostjo v gostilni do zadnjega vinarja izžemal. Sedaj pa se je ta ponižnost spremenila v predrznost in katoliško surovost. Ta, v farovžu tako usluženi in sem privandran Janez hoče domačinom že pokazati, da je on v Mirnepeči Platz-Commandant, ker je v pondeljek nekega na cesti stoječega domačina s ceste podil, ali isti je bil vendar toliko pameten, da na povelje tega privandranca ni hotel zapustiti prostora na domačih tleh. Seveda je bil pri tej priliki Polimani Janez prav po katoliško pijan in gledal kakor božji volek. Mi bi sicer o vsem tem molčali, ali to smo povedali samo zaradi tega, da naš škof ne bo pri tem v svojih nadah goljufan in naj ne stavi prevelikega zaupanja na udanost Mirnepečanov in torej naravnost povemo, da ne zaupamo laskavim besedam škofovim, še manj pa zvižajnosti Polimanega Janeza.

Mirnepeški brezverci.

Z Notranjskega. „Učiteljski Tovariš“ z dne 6. junija 1903 št. 17 ima med drugim tudi sledečo opazko: „J. P. v T. Ako greste v pokoj, potem morate seveda odločiti tudi zastopstvo v c. kr. okrajni šolski svet in sicer prostovoljno, ker drugače Vas lahko v to prisili višja oblast.“ Čitajoč to notico spomnili smo se enakih slučajev na Kranjskem v mestu Ljubljani in v Postojnskem okraju. Tudi tu sta že septembra 1902. vstopila dva zastopnika učiteljstva v stalni pokoj; za mesto Ljubljano bil je takoj novi zastopnik izvoljen, a za Postojnski okraj ni bila še do danes nova volitev razpisana, akoravno bo dne 1. julija 1903 v Trnovem okrajna učiteljska konferenca, pri kateri bi učiteljski zbor okraja moral tudi voliti novega zastopnika v c. kr. okrajni šolski svet mesto lani vpokojenega. Pristojne šolske oblasti blagovolijo naj v smislu ministrskega ukaza z dne 2. maja 1894 štev. 18328 potrebno urediti, da se tudi za Postojnski okraj izvoli novi zastopnik v okrajni učiteljski konferenci dne 1. julija 1903., da ne bo v ročnem zapisniku tudi za l. 1904 samo en zakoniti zastopnik vpisan, ker nam po veljavnem zakonu pristojata dva učitelja, zvedena, katera se izvolita od okrajne učiteljske skupščine.

Iz Ptuj. (Pravda Orniga-Kalchberg.) Nemškutarji po štajerskih mestih in trgih se odlikujejo po svoji izredni predrznosti in nesramnosti. Tem lastnostim, nikakor pa ne talentu ali marljivosti, se imajo zahvaliti, da smejo zasedati važna mesta. Prototip takega štajerskega nemškutarja je ptujski pek in župan Ornig. Ta človek je priromal kot reven deček k premožnim sorodnikom v Ptuj. Tu je obiskoval šole, tu se je začel učiti nemščine, ker te ni znal, ko je prišel v Ptuj! Prišel je tudi v gimnazijo. Izdelati pa ni mogel niti vseh razredov spodnje gimnazije. Obtičal je in postal je pek. Ker so mu sorodniki zapustili nekaj premoženja, ker mu je žena tudi nekaj dote prinesla, mu propad v šoli ni nič škodoval, postal je vendar v mladih letih tudi brez študij župan avtonomnega mesta, da celo deželni poslanec! Meščanstvo klečeplazi pred njim, uradništvo vseh kategorij se mu uklanja! To pozicijo pa mož vsestransko izrablja. Na nobenem mestnem zavodu ne dobi Slovenec službe; to je le za trde Nemce. Vsi učitelji, vse učiteljice so nemškega pokolenja, deloma importirani celo iz Nemčije, tedaj tuji! To ima namen, da se učenci in učenke izgojijo v pruskem duhu! Obrtniki slovenskega rodu, če se kateri priseli, se zatirajo na vse možne načine. Koncesijo dobiti, to ni mogoče. Da bi dobil slovenski obrtnik stanovanje, to je izključeno. Če bi pa vendar hišni posestnik dal stanovanje, se ga preganja, da je groza! Ako tudi tako ne gre, odkupi mestna hranilnica hišo, da pride Slovenec ob stanovanje in zaslužek! Bojkot proti Slovincem pa se izvršuje že leta in leta! Ornig in njegovi pajdaši so organizirani, Slovenci se za organizacijo ne zmenijo. Kjer si Ornig ne more meščanstva s terorizmom ukloniti, tam si ga pridobi z denarjem, pa ne z njegovim. Tako radodaren ni. Pa tudi skrupulozen ni, če se denarne podpore iz državnega zaklada dajo po njegovem nasvetu in priporočilu bogatim meščanom, — njegovim dobrim prijateljem in znancem! Tako so lani ali predlanskim vzeli denarne podpore mestni odbornik, posestnik dveh velikih hiš, več zemljišč, tiskarne, velike trgovine, Viljem Blanke; mestni odbornik, posestnik hiše, trgovine in večih velikih posestev, Karol Kasper; mestni odbornik, posestnik hiš, večih posestev, trgovine, glavne zaloge tobaka Josip Kasimir; mestna odbornika, posestnika hiš in zemljišč, obrtnika sodar Stendte in vrvar Strohmayer. Ti meščani, kateri imajo lepo premoženje, kakor tudi dosti drugih, kateri imajo stalne lepe dohodke in niso nikoli čutili pomanjkanja ali gospodarske stiske, se niso sramovali vzeti denarne podpore od 600 K do 1000 K! Na tak način si pridobi

župan s pomočjo denarnih podpor prijatelje in zaveznike! Ornig pa tudi rad na stroške občine ali hranilnice hiše gradi, če treba tudi kaké, ker to da zaslužek prijateljem, on sam pa se proslavi! Ta baharija pa stane denar! Napravili so se dolgovi, kateri so na meščanstvo že prav občutljivo breme! Pa še le bodo! Ornig je tedaj prišel na to, da je treba pri stavbi razne račune popraviti, ali prenaraditi, ali falzificirati, da dobi občina večo podporo, kakor nje gre! Pri tem so mu pomagali mestni uradniki in tudi obrtniki. Za te in druge lumparije je znal g. Kalchberg. Ali mu je to presegalo, ali je hotel Ornigu le nogo podstaviti; porabil je to ter je s pomočjo dr. Ambrositscha ovažil pri vodstvu nemške stranke v Gradcu župana Orniga lani pred volitvami na deželni zbor. Pismo, koje je pisal v Gradec, dalo je Ornigu povod, da je obtožil Kalchberga. Pravda še ni končana. Kalchberg sam je prošil za delegiranje drugega sodnika, ker ve, da so vsi ptujski sodniki z Ornigom v najožji zvezi. Slovenci pa morajo take sodnike prenašati, ker se njihovi prošnji za delegiranje ne ustreže. Pravda Ornig-Kalchberg se je pričela že lani, pa še ni dognana. Večkrat se je že govorilo, da so se stranke pobotale, da je Ornig tožbo umaknil. Sedaj zopet kroži taka govorica! Je vse mogoče! Potem pa je postal tudi Ornig nemogoč, njegova politična uloga je doigrana, če ga napuh tudi ne boče zapustil. Bivši mestni tajnik Schalon recte Čalan storil je Ornigu veliko uslugo, da je zblaznel ter v Gradcu umrl. Kajti Kalchberg grozi, da potem, če ga radi Orniga obsodijo, razkrije in razodene take reči, da prideta on in Ornig pred porotnike, da gre celi »rotež v zrak«! Kalchberg nekaj materijala mora imeti, sicer bi se bil že pobotal, ker zdaj ve, kako so mu sodniki naklonjeni zaradi Orniga, ker vidi, kako se cela pravda od neke strani zavlačuje. To zopet mala slika spodnještajerskih razmer.

Katoliški uzori.

(Dalje.)

Tudi na vse vrste umetnosti je cerkev mogočno vplivala, tako na literaturo, kakor na slikarstvo in na kiparstvo. Nikjer pa ni cerkveni vpliv tako popolnoma propadel in prišel na nič, kakor ravno v umetnosti. Klasična umetnost je vpodabljala vidno naturo, oziroma je vse predstavljala dejanski naturi primerno. L. 458 umrl škof Teodoret se je še upal reči: »Natura je prapir, umetnost pa posnetek; vsak posnetek slovi po tem, v kolikor je podoben izvirniku.« Ta nazor se pač ujema z Aristotelom ali cerkev je ta izrek — preklela. Že iz tega se spozna cerkveno stališče napram umetnosti.

Cerkev je v vpodabljanju naravnih stvari videla kult, ki se ne strinja z abstraktno logiko njenega verskega sistema, kult minljivih in celo grešnih rečij. Zato je cerkev opetovano zavrgla vso umetnost, kateri so predmet posvetne stvari. Kako srdito je Bernard de Clairvaux obsojal, ker so neki samostani bili okrašeni s figurami iz grške in iz rimske mitologije, z levi, tigri, centavri itd. Statuti Kartuzijancev so tudi ostro obsojali take slikarske in kiparske umotvore, Premonstratenzi pa so prepovedali podobe, ki predstavljajo posvetne predmete. L. 1213. je bilo Cistercijenzom s kapiteljskim sklepom prepovedano, da v nobenem samostanu ne smejo biti nikake podobe in skulpture, če ne predstavljajo Kristusa. Res, da so bile te barbarske obsodbe vse posvetni umetnosti namenjene in veljavne pred vsem za menihe. Toda menihi so bili po cerkvenih naukih na najvišji stopnji kristijanske popolnosti, veljali so kot uzor za vse druge, in kar je bilo zanje določeno, je bilo za ves svet edino pravo in posne-manja vredno.

Po strogi logiki cerkvenega sistema so bili zgolj svetopisemska sporočila, dostojen predmet vse umetnosti. In ta nazor je veljal tudi stotletja. Slikarstvo in kiparstvo, kakor tudi epično in dramatično pesništvo, so zajemali svoje snovi izključno iz svetega pisma stare in nove zaveze. Transcendentna alegorija, v katero je srednji vek raztopil ves svet, je dobila izraza tudi v obrazilni umetnosti. Vsa umetnost je v srednjem veku služila edino in izključno cer-

kvi; transcendentna ideja se je izve-
v umetnosti do najbolj malenkost-
malenkosti. (Dalje po

Nekaj misli o ciljih i delu Sokola.

V.

O izletih, katere prireja S. svojim članom, se je na tem mestu v nedavnim časom že govorilo. To so kaki pohodi med ljudstvo namenjeni prvi vrsti bratom Sokolom samim, katerim nudijo mnogo telesnega in dušnega razvedrila. Prirejajo se ob njih in sicer peš, da se zamorejo na ležniki vaditi v vstrajnosti. Lavi pravi, da so ideje podobne bacii katerim je treba samo ugodnih tal, se razširijo. Tudi Sokol nastopa na izletih kot nosilec in razširjevalec ideje ter nudi s tem priliko ljudem da ga spoznava in se seznanja z njegovim delom in stremljenjem. Že nji se je želelo na tem mestu, da bi skušal Sokol vzbujati med narod zanimanje za svoje delo s tem, da pnoži kolikor mogoče te svoje pešiz in da se ozira pri prirejanju istih na kraje, v katere hoče poleteti in zati seme svojih misli. Govorilo se tudi o nekakih predavanjih, kateri bi se prirejale na takih izletih in tom katerih naj bi se tolmačila ljud misel sokolska. Ta predavanja pa mogoče vzeti v tako ozkem smislu, so predavanja navadno, temveč govornik (na izletih se navadno gov pozdravlja itd.), vsak govornik naj bi skušal poprijeti na ta ali na način, kakor se mu že nudi pri misel sokolsko in naj bi povedal dem na kratko kaj smo, zakaj smo in kaj hočemo. Opustile naj bi se takih ne tako strogo oficijalnih izl vse mnogokrat nepotrebne in m napitnice različnim osebam, tem mesto osebe naj bi stopila na jav stvar, misel, tolmačena brez bal lepodonečih fraz, temveč prosto in la unljivo.

Besedam naj bi se pridružilo janje s tem, da bi si prirejale la javne telovadbe na prostem. Gleda obstoječi navadno iz preprostih km kih fantov, mož in žen, ti gledalci se seznanjali tem potom z delom, je najvažnejše v Sokolu; obenem bi se vzbujalo s tem v njih navduse za Sokola.

Vsak član Sokola pa naj se veda na teh izletih, da gre tu m preprosto ljudstvo kot Sokol t. j. nosilec in kot interpretant tiste ideje, pod katere praporom se je zdil v stremljenju za velikim ciljem. misli naj, da vpliva ta nastop vsake posameznika na gledalce in mora paziti vsaki čas, da se ne pripeti tacega, kar bi morda neugodno v talo, kar bi bilo v nasprotju z za vami Sokola, ki ne potrebuje samost lesno temveč tudi duševno krepl ljudi, ljudi z močno, trezno moralo, nrvnostjo. Če nas je še malo in na naše vrste še tako močne kot bi m rale biti, naj pa bode v teh vrst vsak Sokol v najčistejšem pomenu l sede in vsepovsodi! To pa je zop tisto podrobno delo, delo na posama nikih. In ravno ti izleti nudijo mno prilike za to delo. Tu koraka brat l leg brata; mesto da bi se plel pogov med njima o stvareh, o katerih se g vori lahko tudi kje drugje in drugi n naj daje raje snov pogovora milicu katerem se nahajata oba t. j. zop Sokol, ideja in izlet sam. Zmožnejši v idejo bolj utopljen brat Sokol naj pridruži manj zmožnejšemu novincu med njima naj se razvije pogovor, teri je zanimiv za oba in iz katere se pride v intimnost in do spoznavan drug drugega. Iz te intimnosti se r vije prijateljstvo, pravo brastvo, ki d mnogokrat moči za delo, ki je mokr krar inicijativa delu najprvo na s samem in po tem na delu sokolske

Kdor pogleda razvitek našega r rodnega gibanja morda samo za nek l del nazaj, mora pripoznati, da je Sokol vsepovsodi, zlasti pa v naši ed trali vedno na svojem mestu v gibanju in da je pošiljal iz svojih v može, kateri so izvojevali našemu r rodu marsikatero lepo zmago. Za čas ko so se Slovenci zbirali še v ideal bratski slogi na naših veseliceh in navduševali na istih za delo v prospe Slovenstva, ko so bile te veselice nekaki tabori naroda, iz katerih je palo ljudstvo prav tako kot posamezn moči in navdušenje za narodnostno del — v tistem času je bil Sokol vedno v svojem častnem mestu in največ kot aranžer teh veselice. Časi so se sio nekoliko spremenili in zato nam m dim ni prav razumljivo tisto delo naš starih Sokolov. Če pa pridemo ž nje v dotiko, če poslušamo kakega Sokol iz tistih let, ko se mu vzbude spom in prične z navdušenjem pripovedov o časih, ko je nosil tudi on vedno ponosom rudečo srajco sokolsko, v t kih trenutkih spoznavamo pot, kater je imel hoditi Sokol slovenski in sp znavamo, kaj vse se je zahtevalo o

Dalje v prilogi.

člana Sokola. In zato ne obupujemo nad našim Sokolom temveč pogled nam pohaja v bodočnost, na tisti veliki končni cilj, do katerega je pot sicer daleč zato ker je pisano, da mora hoditi naš narod dolgo trnjevo pot svojega razvika in da si mora težko priboriti vsak korak na tej poti. To pa krepi samo moč in vero v bodočnost našega naroda!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. junija.

— **Osebnosti.** Suplent na ljubljanski II. državni gimnaziji g. Martin Majcen, je imenovan pravim gimnazijskim učiteljem za Novomesto ter nastopi novo službo v jeseni. Višjim računskim svetnikom pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan dosednji naslovni višji računski svetnik gosp. Anton Svetek.

— **Včerajšnja zaplemba.** Državno pravdnštvo je postalo zopet zelo nervozno, ako se krene kakega koblarskega kanonika po predolgi njegovih blagoslovljenih prstih. Zapolnilo nam je včeraj v uvodnem članku »Ribič ob smrtni postelji« celo naštevane slučaje o teh »božjih lovcih«, katere slučaje lahko dokazemo z imeni in pričami. Sicer pa ne bomo prepustili državnemu pravdnštvu zadnje besede, ker imamo hvala Bogu še druga pota odprta. Saj menda nimajo ti blagoslovljeni ribiči in lovci oblastveno vidiranih — lovskih listov za lov na testamente.

— **O ljubljanskih nemirih** kvasi nadalje znani ljubljanski nemški rogovilež v graški »Tagespost«. Mučno mu je, da je celo zadevo ljubljanski občinski svet, pred vsem gosp. župan tako objektivno osvetlil. V nekvalifikovano, pobalinsko zadiranje vročerknega nemškega rogovileža se seveda nečemo spuščati, saj zadostuje v dokaz njegove abnormalnosti njegova trditve: »Nemci so državo vzdržujoči (?) nosilci kulture v tej deželi, predstavljajo najmočnejši del davkoplačevalcev Ljubljane, tvorijo inteligenco in elito družbe« i. t. d. — Državo zdržujoči kulturonoši, ki trgajo in teptajo ce sarko zastavo, elita ki je g. župana nalagala, da tiči kroglja v zidu kazine, ali je še treba več komentirati!

— **Promocija.** Dne 19. t. m. bo promoviran na dunajskem vseučilišču naš rojak iz znane narodne rodbine, g. Mavricij Rus doktorjem vsega zdravilstva. Čestitamo!

— **Velika veselica in ljubljanski „Zvezdi“** na korist Prešernovega spomeniku vršila se bode v največjem obsegu. Tri strani Zvezde obdane bodo z mnogoterimi večjimi in manjšimi paviljoni, v katerih se bode streglo udeležnikom s pivom in vinom, s kavo in čajem, slaščicami itd. V Zvezdi sami nahajalo se bode več paviljonov, kjer se bodo prodajale smodke in razglednice; slednje s sliko Zvezde, prirejane za to veselico. Da bode tudi razsvetljava temu primerna, je gotovo, kajti okrog 2000 električnih žarnic, ki bodo visele ob vejah kostanjevih dreves, in mnogotere obločnice napravile bodo čarobni sijaj. Sredi Zvezde pred spomenikom postavljen bode oder, na katerem se bode z najbogatejšim vsprejemom neprestano skrbelo za živahno zabavo udeležnikov; prostor pred odrom pa je določen za plesišče. Slovence na Kranjskem in izven Kranjske opozarjamo vnovič na to krasno veselico s prošnjo, da se je z ozirom na njeni namen v največjem številu udeležijo. Vsakdo bodi si svest, da najde dne 5. julija v ljubljanski Zvezdi prav ljubko zabavo, in vsakdo šteje si v dolžnost, pripomoči s svojo udeležbo, da se čimprej vresniči želja vseh Slovencev, zreti v Ljubljani krasni spomenik našega Prešerna.

— **II. veliko vrtno veselico** priredi pevsko društvo »Ljubljana« v nedeljo, dne 21. junija 1903 na Koslerjevem vrtu. Začetek ob pol 4. uri. Spored: I. Petje: 1) A. Nedved: »Pevčeva molitev«, zbor. 2) Grieg: »Novi dom«, veliki zbor z bariton - solo in spremljevanjem orkestra. 3) A. Hajdrih: »Petelinčeva ženitev« šaljivi zbor z dvošpevom. 4) A. Nedved: »V ljubem si ostala kraj«, zbor. II. Gledala. III. Šaljiva pošta. IV. Kegljanje na dobitke. Po končanem pevskem sporedu ples v salonu. Ob 6. uri se spusti srakoplov. Zvečer bo bengaličen ogenj. Vstopnina 40 h za osebo, častiti podporni člani in otroci so vstopnine prosti. V slučaju neugod-

nega vremena se vrši veselica na dan 28. oziroma 29. junija.

— **Abiturijentski koncert.** Tukajšnji učiteljski abiturijenti in abiturientinje prirede sredi julija v »Narodnem domu« abiturijentski koncert in veselico. Koncert obeta biti zelo zanimiv, program je jako raznovrsten. Zato opozarjamo že sedaj al. občinstvo na ta koncert, katerega naj se udeležijo v kar najbolj nejemem številu in tako pokaže svoje simpatije odhajajočim učiteljskim abiturijentom.

— **K zvezi slovenskih pevskih društev** je pristopilo dne 9. junija (13. zbor) tudi »Dolenjsko pevsko društvo« v Rudolfovem. Osnovni odbor zveze prosi ona slovenska pevska društva, katere do sedaj o svojem pristopu k zvezi še niso sklepala, da čim prej o pristopu sklepajo in eventualni pristop osnovalnemu odboru v Ljubljani naznanijo. Odposlanci pevskih društev, kateri so do sedaj k zvezi pristopili, se zberó dne 5. julija v Ljubljani na ustanovno skupščino.

— **Preložitev pokopališča.** Pereče vprašanje glede preložitve ljubljanskega pokopališča storilo je po dolgem presledku zopet korak naprej. Kakor se nam poroča, vršil se je predvčerajšnjim komisijonalni ogled sveta pri cerkvi božjega groba v Štefanji vasi, kjer se ima napraviti novo pokopališče. Izvedenci so izjavili, da je ta svet za pokopališče najpripravlnejši, kar ga je sploh mogoče dobiti v ljubljanski okolici. Ni torej dvoma, da se bo novo pokopališče napravilo pri cerkvi božjega groba. Izvršiti je le še razlastitveno postopanje proti posestnici M. Bezljaj, ki nikakor neče prodati svojega zemljišča. Potem pa se bode s pripravami za novo pokopališče takoj pričelo.

— **Olepljava mesta.** Piše se nam: Odseku za olepljavo mesta priporoča se, da pusti že enkrat času in kraju primerno prenoviti in prebarvati dati ti volski grad, o katerem tuji pravijo, da dela to poslopje mestu na tem prostoru sramoto! — Temu pripominimo, da je občinski svet že leta 1898 sklenil poslopje prenoviti!

— **Društvena godba** — 20 mož na številu — je pričela te dni s svojo šolo in skušnjami. Odboru bi priporočali, da skrbijo za stalno godbo najmanj 24 mož in za dober naraščaj, ker le s tako godbo se da delovati za manjšje potrebe.

— **Iz trgovskih krogov** se nam poroča: Po Kranjskem in Primorskem potuje ravnokar potnik tovarne Makso Mayerja iz Savaškega Marofa. Le-ta ponuja povsod — tudi najbolj skrite vasi poišče — kjer usiljuje špirit pod znatno nižjo ceno kot druge solidne trvdke. Gospode trgovce resno svarimo, naj ne grede te židovski tovarni na lep, špirit te trvdke je pod vsako kritiko, takorekoč za nikakršno rabo. Kranjska je deloma preplavljena s to »brozgo«, prizadete gosp. trgovce opozarjamo, naj dajo špirit preiskati in naj tovarnarja tožijo.

— **Slovensko bralno društvo v Trzinu** priredi dne 28. t. m. v prid družbi sv. Cirila in Metoda gledališko predstavo »Brati ne zna« burka v enem dejanju. Po igri ples v gostilniških prostorih gospoda Perneta. Vstopnina za ude 20 kr., za neude 30 kr. zunanji gostje dobro došli; preplačila se hvaležno sprejemajo.

— **Okrajna učiteljska konferenca** bode dne 1. julija 1903 v Trnovem ter se prične ob 10. uri dopoldne. 1. Otvoritev konference in imenovanje predsednikovega namestnika. 2. Volitev dveh zapisničarjev. 3. Priobčilo c. kr. okr. šolskega nadzornika o stanju nadzorovanih šol. 4. Učna slika za eno učno uro v 1. in 2. oddelku 3. razreda štirirazrednice. Prvi oddelk, direktni pouk: Obravnava berilne vaje. Korist goveje živine. (Drugo berilo, staro) po normalnih stopnjah. Drugi oddelk, indirektni pouk: Spisna vaja »Popis krave«, katere učna snov ima biti dotičnim otrokom že znana. Učitelj napravi o tej vaji na tablo dispozicijo, po kateri imajo šolski otroci izdelati nalogo, kojo je učitelj preje na kratko ustmeno ponovil. Pri konferenci določeni referent ima o tej točki praktičen nastop. 5. Sestava jednotnega učnega načrta za ponavljano šolo na podlagi z odlokom c. kr. dež. šolskega sveta z dne 24. septembra 1902 št. 3061 priobčenih načel, ter od šolskih vodstev priloženih specialnih načrtov a) v ponavljavnih eno- in dvorazrednih šol, b) v ponavljavnih tri- in štirirazrednih šol; za dečke poroča: gosp. Karol Javoršek nadučitelj v Košani, za deklice poroča: gosp. Franica Bayer, učiteljica v Knežaku. 6. Poročilo knjižničnega odbora ter volitev dveh pregledovalcev računa. 7. Volitev knjižničnega odbora. 8. Volitev stalnega odbora. 9. Samostalni nasveti, kateri naj se najkasneje 3 dni pred konferenco vpošljejo c. kr. okr. šolskemu nadzorniku. Ponk, ki

odpade dne 1. julija, je nadomestiti v četrtek dne 9. julija t. l.

— **Toča je pobila v topliškem okraju** dne 13. t. m. Napravila je zelo veliko škodo.

— **Škofja vas.** Za župana v Škofji vasi je izvoljen vrl narodnjak Jožef Jošt. Tudi za občinske svetovalce so izvoljeni sporazumno sami zanesljivi Slovenci. Kakor je torej razvidno, se je nemško časopisje nesramno lagalo v svojih poročilih o zadnjih volitvah v Škofji vasi. Radovedni smo, ali bo tudi celjska »lažnjavka« poročala, da je bil škofjevaški županom izvoljen njen pristaš. Glede na njeno »resnicoljubnost« bi bilo tudi to mogoče.

— **»Marava in vino«.** Pod tem naslovom piše v Hartbergu izhajajoči časopis »Ring« takole: »Na zaupnem shodu v Mariboru je državni poslanec Pommer hudo grajal dejstvo, da nemški gospodarji s svojimi posli govore slovenski, in je pripovedoval, kako je nekikrat slišal, da je na nemški odgovor hlapca odgovoril gospodar slovenski. Meni se to ne zdi čudno. V trenutkih ko se človek čuti nenadzanega se pokaže prava narava in topli glasovi otroških led raztope led priučenega jezika. Mnogo imenovani celjski opat Wretschko se je namenoma ogibal vsake slovenske besede. Samo če je bil v svoji kleti na Miklavškem hribu, je govoril s svojim službencom — slovenski. V vinu je resnica! »Ring« prinaša pod naslovom »Untersteirische Ansichtsarten« vrlo zanimive stvari iz življenja in delovanja naših posilincev. List priporoča slovenskemu občinstvu, ker je res nepristranski. Čast komur čast, tudi Nemcu ako je pravi Nemec in zna ceniti tudi svojega nasprotnika. »Dom«.

— **Mariborski porotniki** so obsodili 39letnega viničarja Janeza Makoterja iz Strmca v 5letno ječo, ker je zaklal svojega druga Filipiča.

— **Tatvina v grški cerkvi v Trstu.** Zaradi znane tatvine v omenjeni cerkvi so bili pred tržaškimi porotniki Masutti, Tieni in Schwab. Tatovi so se vedli pred sodiščem prav poetično. Dolžili so četrtega ki jih je izdal. Masutti je rekel: »To ni postopanje pravega prijatelja. On gre in mi ostanem kakor Aida in Radames v zadnjem dejanju.« Tieni, ki se je spustil pri tatvini iz stolpa po vrvi ter se pri tem na nogi poškodoval, je vzkliznil: »O, moja mati! Človek bi moral imeti v žilah kri hijene ali leva, da bi svoje prijatelje na ta način izdal. Mi trije smo žrtve dolžnosti!« Obsojeni so bili Masutti na 7 let, Tieni na 5 let in Schwab na 6 let težke ječe.

— **Mednarodna panorama.** Po velikem svetovnem potovanju — videli smo vsakovrstna mesta, gore in reke — postali smo že utrujeni in želimo si zopet nekaj odpočitke, da lahko potem krepki in z novimi močmi nastopimo zopet tako interesantno potovanje. Ta teden — predzadnji teden potovanja v tej sezoni nas je popeljala panorama tja, kamor se seli največ Evropejcev t. j. v Ameriko. Tu vidimo potnike na ladjah, vidimo neizmerno morje, grozne valove in slednjič srečno prijadramo v deželo Kanada, kjer si zopet nikdar ne moremo dovolj ogledati njenih znamenitosti. Reke in sicer romantične, vodopadi, pristanišča s mnogobrojnimi mosti, vse to in še več razveljuje naše oko. Prihodnji teden to je zadnji teden v tej sezoni, ogledamo si še ustajajo bokserjev na Kitajskem potem pa si bomo odpočili. 15. septembra t. l. pa začnemo drugo potovanje z novimi močmi.

— **Izpred sodišča.** Kazenske razprave pri tukajšnjem deželnem sodišču. 1) France Vožel, Florijan Bervar in Janez Šerak, vsi premogariji, so 21. vel. travna t. l. pred Zupinovo krmno v Podkrajju Janeza Rogliča, s kojim so se malo popreje sprli, pobili na tla, ga tepli z rokami, ga suvali z nogami in ledja in v trebuh, potem so oboroženi pridrli za Valentinom Obrezo, katerega so namerali preteptati, v Kerznarjevo stanovanje, in ker ga niso našli, so razbijali po sobi, na to so prihrumeli v Moselnovo hišo in grozili gospodarju. Bervar je tudi Marijo Mosel po glavi udaril. Sodišče je vse tri obdolžence krivim spoznalo in obsodilo: Franceta Vožela in Florijana Bervarja vsacega na 10 mesecev, Janeza Šerjaka pa na 8 mesecev težke ječe. 2) Anton Petrič, delavec pri zgradbi predora v Hrušici, je zvečer 4. vel. travna v Hrušici prišel z velikim nožem v roki za delavcem Janezom Zupančičem grozeč mu, da bo zaklal njega in Krivicovo prodajalko Jerico. Isti nož je Petrič drugi dan kazal Zupančiču rekoč: »ga vidiš, ta bo tvoja smrt.« Isti dan je nameril tudi 2 klg. težko utež proti Krivicovi prodajalki, ker mu ni hotela žganja natočiti z besedami, da ne bo dve uri preteklo, pa bode znak ležala. Grozil je tudi gospodarju in prodajalcu Krivicu, ker mu ni hotel dati več hrane in stanovanja, da bo »hin« in če ga v pest dobi, da ne bo več en dan gospodar. Sodišče ga je obsodilo na eno leto težke ječe.

— **Zaprli so danes dopoldne** brezposelno služkinjo Evo Skribulo, rojeno leta 1884, pri Sv. Križu, pristojno v Zapršič, ker je sumljiva, da je meseca svedčana, ko je služila pri Sodoniji Schrey v Strelških ulicah št. 3, tej pokradla več perila. Imajo jo tudi na sumu, da je tudi pri drugih strankah, kjer je služila, izvršila več tatvin. Po tatvini je bila Skribula odpotovala iz Ljubljane na Hrvaško, odkoder se je sedaj vrnila, misleča, da se je na njene tatvine že pozabilo, pa se je motila. Bila je prijeta in iz ročena deželni sodnji.

— **Brez cvenka.** Včeraj popoldne prišla sta v gostilno »pri angelju« v Kolodvorskih ulicah dva brezposelna delavca in je eden naročil za oba pijačo in jedi. Ko sta se napila in najedla, se je naenkrat eden izmuznil iz gostilne in se ni več vrnil. Tudi drugi jo je hotel popihati, pa so ga ujeli in pridržali nazaj, dokler ni prišel policijski stražnik, kateri ga je odvedel v zapor. Denarja ni imel nobenega pri sebi.

— **Konj splašil** se je včeraj popoldne na Marije Terezije cesti Šusteršičevemu hlapcu Francu Travnju iz Vižmarjev in je zdiral proti Dunajski cesti. Hlapec je držal konja za vajeti in je tekel poleg voza, dokler ni konj na Dunajski cesti na relsih električne cestne železnice spodrsnil in padel ter potegnil za seboj tudi hlapca. Konj se je na sprednjih nogah pobil. Tudi hlapec je nekoliko poškodovan.

— **Praščica ukradel** je dne 15. t. m. okoli 8. ure zjutraj neznan tat posestnici M. Klopčičevi na cesti v Mestni log št. 27. Navedenka je pustila praščica na dvorišču in je šla po svojih opravkih z doma. Ko se je vrnila, ni bilo več praščice nikjer.

— **Nepošten vajenec.** Stolarski pomočnik Fran Mihijel, Sredina št. 18, je dal včeraj zvečer vajencu Teodoru Kmetu ključ od svoje sobe in mu naročil prinesiti v sobo vode. Vajenec je to storil, pa je vzel za to pomočniku iz kovčega 30 kron in pobegnil.

— **Nezgoda.** Skladiščni delavec Ferdinand Lerchbacher, stanujoč v Jenkovih ulicah št. 4, je na južnem kolodvoru pri izkladanju blaga z voza na stopnicah spodrsnil in padel med voz in med skladiščni plató in se na hrbtu poškodoval.

— **Z nožem.** Dne 15. t. m. je v Št. Petru na Krasu pred neko gostilno neki neznanec napadel z nožem 42 let starega delavca Marko Smoleja iz Sinja in ga sunil v prsi. Bil je težko ranjen in so ga pripeljali v bolnico.

— **S strehe padel.** Cerkovnik Josip Zupančič, 54 let star, stanujoč v Bizoviku št. 32, je včeraj ob strehi pri cerkvi zapiral okno, pri čemur mu je spodrsnilo in je padel kakih 9 metrov globoko in se tako poškodoval, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Tatvina.** Kajžarju Antonu Valentinu na Hauptmanci št. 11, je ukradel neki postopač, ki se je dva dneva pri njem zadrževal, srebrno žepno uro. Postopač je pripovedoval, da je iz Komende pri Kamniku doma in da je ušel iz prisilne delavnice.

— **V pijanosti.** Mestni ubogi Jurij Podboršek je včeraj popoldne pred Jegličevim hišo Pred škofijo v pijanosti padel na hodnik in se na glavi tako pobil, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnico.

— **Iz zapora ušel** je v Radovljici pri okrajnem sodišču Anton Družnik, po domače Lenčkov Tone, ki se je nahajal v preiskovalnem zaporu zaradi hudodelstva ropa.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 87 izseljencev iz Hrvaškega in 20 izseljencev s Kranjskega.

— **Izgubljene reči.** Hlapec Alojzij Ilovár, stanujoč na Dunajski cesti št. 60, je izgubil včeraj zjutraj na poti od šentjakobskega trga po Sv. Florijani ulicah, po Karlovski in po Dolenjski cesti do dolenjskega kolodvora srebrno žepno uro in srebrno verižico. — Zasebnica L. C., stanujča na Resljevih cesti št. 1, je izgubila včeraj popoldne v Lattermanovem drevedrovu črno usnjato denarnico z 8 K. roboč, škarje in otročje hlače. — Risar A. L., Karlovska cesta št. 8, je izgubil včeraj zvečer na Sv. Petra cesti črno denarnico, v kateri je imel dva bankovca po 20 K in za 10 K drobiža.

— **Listnica s svoto 500 K** je bila včeraj izgubljena ali v mestu ali pa v vlakcu, ki vozi ob 4 uri popoldne iz Ljubljane v Trbiž. Listnica je bila s srebrom okovana in je bilo v njej več vizitno lastnika in fotografija neke dame.

— **Najnovejše novice.** 500 oseb utonilo je v mestih Hepner in Oregon v Ameriki. Pretrgal se je oblak in se je ploha tako močno vtila, da ni bilo mogoče nesrečnim si življenje rešiti. 105 mrtvih trupel

so že našli. — Obesil se je v Ljubnem na Gor. Štajerskem 72letni tovarniški delavec Franc Brandner. — Kap je zadel dunajskega rektorja Gussenbauerja. Zdravniki ne upajo, da bi okrevail. — Umorjeni in oropani ste bili v ponedeljek zvečer vdova Amalija Orange in njena dekla v Lvovu. — Vlak je skočil s tirav v Duisburgu in se je več vozov poškodovalo. Strojvodja je ubit in kurjač smrtno ranjen. — Štrajkati so začeli uslužbeni električne cestne železnice v Badenu pri Dunaju. — V Londonu dežuje že dlje časa neprenehoma. Mnogo polja in hiš je ne pod vodo. Žetev je uničena, železnični promet ustavljen. — Sneg je zapadel po vseh višjih krajih okoli Londona. — Ustrelil se je v Berlinu dr. Lyly, ker je bil progan iz domovine. Doma je na Pinskiem. — Suša na Španskem, ki je trajala celih 66 dni, je končno ponehala ter lije dež že dlje časa. — Grozna nesreča. V Cast St. Louis v Ameriki se je nasip Illinois centr. železnice razsul ter je vdrila voda v mesto. Vse prizadevanje mnogobrojnih delavcev je bilo zastonj. Nad 10.000 prebivalcev je moralo zapustiti svoja stanovanja. Mnogo oseb je utonilo. — Štrajk v Barceloni so pričeli čevljarji pomočniki. Štrajka jih nad 7000. Vseled nemirov so jih že več zaprli. — Ljubezenska tragedija. V Duksu je obstrelil Bernard Irrer pri plesu svojo ljubico, dekle M. Ader in jo smrtno ranil. Na to se je ustrelil še sam. — Srela je ubila v Breslavi štiri in v Jarvici tri delavce. — V vodo je skočila v Grateinu pri Gradcu dekla Mar. Kroat in izginila v valovih Mure. Truplo še niso našli. Vzrok nesrečne ljubez. — Mrtvo truplo so našli v gozdu na Frauenkogel blizu Gradca. Truplo je možko in leži zraven njega samokres. Nekaj korakov od trupa je lesen križ z božjimi podobami. Nesrečnež ima luknjo v sence, kar svedoči, da se je gotovo sam ustrelil.

— **Od častnika do sluga.** Neki bivši huzarski častnik velikovaradinske divizije, ki je bil daleč na okoli znan kot dober jahalec in hud zapravljivec, je moral vsled velikih dolgov pustiti službo in je sedaj nastavljen kot sluga v nekem amerikanškem hotelu. Ko je pustil častniško karijero, bil je najprej nadkonjar, potem je nastopal kot pevec in slednjič se je povzpela do sluga v hotelu, kjer prav pridno snazi jedilno opravo in je baje zelo zadovoljen.

— **Vzgleden demonstrant.** Rimski šaljivi list »Il Travo« se norčuje iz protiaustrijskih demonstracij na sledeči način: V uredništvo nekega lista pride mlad, razcapan človek in hoče v urednikom govoriti. Urednik: »Človek, kakšni pa ste? Mladi mož?« Kakšen sem? Prosim, jaz sem slušatelj rimske univerze. V soboto sem demonstriral proti Inomostu ter dobil tri udarce s pestjo in vrtno vnetje. V nedeljo sem kričal na trgu Colonna: Abbasso l' Austria! pri tej priliki pa so mi raztrgali hlače in krenili roko. V ponedeljek sem vpil Viva Trento e Trieste! in sem pri tem izgubil čevljev in tri zobe. »Toraj kaj pa hočete od mene?« vpraša urednik: »Od vas? Vraga, rad bi zvedel, kaj se je pravzaprav zgodilo v Inomostu.«

— **Mrlič in zlato.** Da se mora ljubzen zlatu umakniti, je že splošno znano in tega ne zanikajo niti pesniki več. Da pa se morajo zlatu umakati tudi mrliči, kaže nam sledeči slučaj: Pred kratkim je umrl v Kaliforniji neki človek, ki je posvetil svojo življenje iskanju zlatih žil. Sreče ni imel. Vse svoje življenje ni našel niti ene žile. Ko se je vršil pogreb in so ravno ranjega v grob polagali, začel je po tamošnjih navadah pogrebec brskati pred svojimi nogami po prsti. Naenkrat se nekaj zaaveti. Veselja pijan našeljuje svoje delo in tudi drugi pogrebi mu prihitijo na pomoč, ko so videli, da je to svetlo-zlato. Pustili so mrliča ter razkopavali zemljo, dokler jim slednjič ni bil tudi mrlič na poti. Prenasili so ga od kraja do kraja, ne vedé kam bi ga spravili, da bi jim ne delal nadlege. Seveda bi tudi mrlič bil odobral to ravnanje, ko bi bil mogel govoriti. Tako je postal grob, namenjen večnemu počitku — pohlepnost po zlatu in mrlič moral se je umakniti pred zmagošlavim zlatom.

— **Amerikanski humor.** Mali Maks: »Ljubite mojo sestro!« — Mr. Fix: »Zakaj vprašaš, Maks?« — Maks: »Ker je rekla moja sestra, da bi dala dolar zato, da bi vedela — in dolar jaz ravno sedaj nujno rabim.« — A.: »Jes, da si z H. zaročena?« — B.: »Da, pa bodi tiho, ker sedaj mi še ni znano, ve li H. o tem, ali ne.« — Čedno obleden gospod je čutil, kako mu je nekdo v žep posegel; zagrabil je tujo

roko, jo potegnil iz žepa in s tudom ogledaval, rekoč: »Drugokrat si očiščiš vaše umazane roke, predno posežete v žep kaknega gentlemana. — A.: »Mislim sem, da se Smith vozi le z avtomobilom, a sedaj sem izvedel, da je včeraj kupil dva težka vprežna konja. — B.: »To je že res, toda konja bo vpregel pred avtomobil, kadar se mu bo pokvaril. — A.: »Kaj pomeni številka na onem avtomobilu? — B.: »To je ravno številka avtomobila. — A.: »A tako, jaz sem pa mislil, da je to število onih, ki jih je že povozila. — A.: »Zakaj ne vzame John nikdar soproge s seboj, kadar se pelje z avtomobilom? — B.: »Kaj pa misliš! Dve nepokorni stvari naenkrat je težko ravnati.«

Kanonik Rosenberg. Brezbožniki, ki sedaj vladajo na Francoskem, imajo zopet eno žrtev več. Kanonik Rosenberg je bil pred kratkim v maronitskem samostanu v Beirutu aretiran, kamor se je revež skrnil pred zasledovanjem hudobnega sveta. Marsikdo se gotovo še spominja, radi kakih malenkosti je začela brezbožna država preganjati ubogega Rosenberga. Bil je zelo priljubljen pri pariških damah, najlepše grešnice so se pri njemu spovedovale. Ali v njegovi sveti glavi so mu začeli rojiti načrti za različna podjetja, ki se niso nič kaj strinjala z njegovo svetostjo. Kot kompanjon mu je zvesto stal na strani abbé Guillaumin, kateri že davno premišluje pod ključem minljivost tega sveta. Na zadnje je začel Rosenberg preskrbevati za dobro plačilo onim damam, ki so se naveličale svojih slabestih polovic, breve, s katerim se razveljavijo zakoni in katere je dobil od maronitskega nadškofa. Neka gospa pa si je vtepla v glavo, da mora dobiti breve od papeža samega. Izdala je v ta namen kakih 50.000 frankov skromnemu Rosenbergu, a dobila je za vse to ponarejeno listino. Revica je spoznala prevaro in naznanila Rosenberga, Guillaumina in klerikalnega bankirja Mallevala so dišču. Rosenberg, ki je med tem užival v družbi dveh lepih »nečakinj« blagodejni mir na deželi, jo je pravočasno odkuril v omenjeni samostan, kjer ga je pa našla roka pravice, da ga dene v zasluženi pokoj.

Išče se družabnica. Ne davno je bil v nekem večjem angleškem časniku sledeč inserat: K potrebnim potrebni dami se išče družabnica, ki zna domu koristiti. Biti mora varčna, ljubezniva, muzikalna, mora zgodaj vstajati, mora biti lepa in dobra postrežkinja. Plača je izključena, pač pa ugoden dom. Nekaj dni na to dobi ta dama po pošti jerbas, na katerem je bilo zapisano: »Ne prevrniti!« Ko je dama jerbas odprla, je našla v njem mačko. Na repu je imela mačka privezan listek sledeč vsebine: »Madama! Z ozirom na Vaše naznanilo mi je čast Vam pripomoči k dobri družabnici, ki bo gotovo ustrezala vsem Vašim zahtevam. Je zelo varčna, vstaja prav zgodaj, je zelo ljubezniva in lepa. Ker je že mati večih družin, je izkušena vzgojiteljica in zraven še prav vzdržljiva družabnica. Tudi plače ne zahteva, zadustuje ji ugoden dom.«

Nemiri na Hrvaškem.

Revolucionarni ustanek v Zagorju.

Samo po večjih mestih v Zagorju je nad 7000 vojakov. Na 11. t. m. nastal je ogenj na posestvu Imbre Josipoviča. Ta madjaronski sluga, ki pred 15 leti ni imel niti toliko premoženja, da bi plačal kilogram govedine, katero je tri leta na upanje jemal, postal je sedaj hrvatski minister v Budapešti. Za to službo seveda nima nikakih zmožnosti, ker se nikdar nič učil ni, nič ne zna, a vsa njegova, kakor tudi ostalih madjaronov umetnost obstoji v tem, da dobro razume za svojo izdajo dobivati mastno plačo. Ta madjaronski sluga se je nedavno izrazil v Budapešti, da vesta nemir na Hrvaškem ni nič drugega, kakor navadna komedija in da je treba le enkrat ustreliti ali par opozicijskega zapreti, pa bo cela Hrvatska mirna. Ali kukavica, ta madjaronski sluga se je v svojem računu prevziral. Kmalu potem so mu namreč pobili vsa okna in table na njegovem dvoru v Jalkovcu, in radi te »komedije« je odpustil vse svoje sluge, ker ga niso dovolj čuvali. Kar naenkrat je pa ta madjaronski junak, ki je že sanjal, kako se mu bo čestitalo k njegovemu govoru, pobegnil ponoči; kam jo je odkuril, se ne ve. Vkljub temu, da je poslano v Zagorje, veliko število vojakov, in da je samo v Varaždin došlo 2000 vojakov in da so poleg teh došle še danes 4 stotnije pešcev iz Maribora in večje število orožnikov čuvalo njegov grad Jalkovec, napravili so mu »mili

volilec« v noči 12. t. m. sijajno bakljado, zažgali so mu namreč nad 2000 metr. centov slame v znamenje, da na Hrvatskem proti madjaronom niso inscenirane »komedije« nego prava resnost. On, tak junak, je vedel, kaj bi se dogodilo z njim, zato je pobegnil v Budimpešto, a ženo je pustil samo v gradu. Naval seljakov na grad je bil grozen. Napadli so grad s štirih strani. Čeprav je vojaštvo z nasajenimi bajoneti udrišlo proti napadalcem, vendar ni nihče hotel iti gasit, temveč so kmetje zahtevali, naj se vojaštvo odstrani. V Biškopcu, ki je pet minut hoda od daljnih od Jalkovca, ni hotel nihče k požaru zvoniti in nihče posoditi konja, da bi se brigalna dovedla na lice požara. Veliki župan je kar besnel in pretil s prekim sodom ter grozil, da bo dal seljake obesiti in jih je dal nekaj zapreti, a to vse ni nič pomagalo, kmetje so mu v obraz povedali, naj gre sam gasit s svojimi madjaroni, kajti če bi gorela hiša kaknega seljaka, bi tako ne bilo niti uradnika, niti vojaka, a še manj velikega župana, a sedaj da so vsi madjaroni na kupu. Drugi dan t. j. 13. t. m. sklical je veliki župan sejo vseh madjaronskih mamelukov, da se proglasi preki sod nad mestom Varaždinom in okolico, a prišlo ni do rezultata, ker jih je grozno pretresel dogodek v Srbiji, posebno pa vest, da so se narodni poslanci Halper in grofa Kuhner pridružili opoziciji. Res je, da so se omenjeni poslanci protivili vsebini brezobraznega madjaronskega manifesta na hrvatski narod, in kakor se čuje, se pripravljajo še neki drugi zastopniki takozvane madjaronske narodne stranke, da izstopijo iz iste. Bivši madjaronski narodni zastopnik Halper je došel v Varaždin in zahteval odločno od velikega župana Rubidija, naj odstrani vojaštvo od njegovega grada Zajezde pri Zlataru, ker on se ne boji nikakega napada sedaj, ko je prestopil v opozicijo, kateri je tako in tako vedno pripadal. — 13. t. m. došlo je v Varaždin nad sto seljakov, ki so mislili, da se bo na ta dan opravila zadušnica za pokojnim prvkom dr. Ante Starčevićem; a zadušnice ni bilo. Nato so kmetje z narodnimi trobojnicami na prsih napravili obhod po mestu s klici »Živila svobodna Hrvatska!«, »abcug Hedervary!«. Vojaki so z nasajenimi bajoneti razganjali kmete na vse strani. V Zagorju so vsi pripravljeni na temnico in smrt, kajti, hujšega se jim tako ne more nič zgoditi. Vsek, ki gre v Zagorje, se mora legitimirati in ni ga dneva, da ne bi došla kaka nova stotinja vojakov, tako da so postale sedaj vse šole — ne zavodi za prosveto, ampak vojaške kasarne. — V noči od 12. na 13. t. m. splezal je neki vajenec v drugo nadstropje finančnega poslojpa k svoji ljubici, ki služi kot kuharica pri madjaronskem Srbu Illichu. A on, madjaronski kukavica, je mislil, da so prišli Hrvati, da ga zadavijo, zato je začel kričati, klicati na pomoč in streljati raz okno. Nato so došli vel. župan Rubido, načelnik, kapitan, 2 stotnije pešcev, 2 eskadrona ulancev in 3 brigadne. V tem času jo je pa vajenec odkuril, potem ko je še prej poljubil svojo ljubico.

Ko se je to godilo v Varaždinu, prišlo je blizu Vinice do krvavih prizorov. Kmetje so oboroženi s puškami, samokresi in sekirami navali na madjaronski dom v Vinici. Vojaki so to opazili in v ravni črti udarili proti kmetom. Ti so se pa naglo razdelili v dva oddelka: en oddelak je je udaril proti Vinici, drugi proti Petrijancu. Nastala je huda borba, krik in vik, začelo se je z obeh strani streljati in v tem ognju je padel stotnik Kanč od 47. pešpolka v Mariboru. Preiskavo vodi sam državni pravdnik zagrebški Vančaš in konstatirano je službeno, da so 4 kmetje mrtvi, a 10 težko ranjenih; koliko je lahkoranjnih, se niti ne ve. Iz Petrijanca prihaja le malo vestij, ker je mesto z močnim vojaškim kordonom zaprto, a toliko se ve, da je na obeh straneh nekaj mrtvih in ranjenih. Seljaki zahtevajo, naj se vojaštvo odstrani, ker oni da nimajo z vojaštvom nič, ampak samo z madjaroni. — O tem pa madjaroni nečajo nič slišati. A razburjeni narod je na novo udaril na mesto Štefanec, blizu Varaždina, in hudo pretepel občinskega blagajnika Mihalića. Madjaroni so pozvali na pomoč en eskadron ulancev iz Čakovca, ki pa ni mogel priti, ker so tudi tam nemiri. Pozvan je en eskadron iz Zlatara. Ko je pa slednji zapustil mesto, vzdignilo se je tu ljudstvo in morali so priti na pomoč orožniki, ki so čuvali hrvatsko-štajersko mejo. In na tak način vladajo madjaroni v Zagrebu.

Iz Zagreba pišejo: Hrvatski sabor se je danes sklical. Včeraj so imeli poslanci združene opozicije v klubovih sobah saborskih sejo, kako

naj nastopijo v saboru proti Hedervaryju. Odložili so se za najostrejšo akcijo. Danes bodo stavili predlog, da se pomilostijo vsi oni, ki so zaprti radi zadnjih nemirov. Če bi ban tega ne privolil, poslužili se bodo najkrajnejših sredstev; pričakovati je največjih iznenadenj. Vstopnice za galerijo v saboru so se delile včeraj a to samo eno uro. Skoro vse vstopnice so pograbili detektivi. Vse vhode v sabor strajajo močni oddelki vojaštva in se poslanci pregledujejo, ne nosijo li kakega orožja pri sebi. — Odgovorni urednik »Srbobrana«, Benjamin, je danes aretiran po § 65 kaz. zak. Istotako je dobilo uredništvo »Obzora« službeno vest, da ne sme »Obzor« več izhajati, dokler je njegov urednik narodni poslanec dr. Martin Derendin, kajti tega da štiti poslanska imuniteta, temveč da mora biti urednik mož, katerega se bo lahko tožilo ozir. aretiralo. Predvčerajšnjim je bil na mesto dr. Derendina postavljen sourednik »Obzora« Crnković in tako so madjaroni dobili nas, kajti mislili so, da »Obzor« bo mogel dobiti urednika in torej ne več izhajati. Danes so bili pred kr. sodiščem obsojeni trije delavci na 5 mesecev težke ječe, ker so popevali »revolucionarne« pesmi in se ustavljali aretiranju. Na tak način banuje tiran Khuen in njegova madjaronska, mameluška klika.

Ustanek v Slavoniji.

Od Oseka pa do Srema prišlo je skoro na vseh mestih v enem dnevu do velikih demonstracij in do spopadov med seljaki na eni in orožniki ter vojaki na drugi strani. V okolici Oseka so došli trije posebni vlaki z vojaštvom iz Madjarske. Vojaki se zasedli vse pošte in vsa javna mesta in ne puste nikakih vesti ven. Kar vemo, to nam sporočajo potniki. Pri dravskem mostu od Darde do Oseka se mora vsak legitimirati. Nekaj oseb je aretiranih, ker niso imele legitimacij. Osebo se paži, da ne pride nobena vest na Madjarsko. Vsa pisma, ki dobajajo na naslov »Narodne obrane« se službeno odpirajo.

Dogodki v Srbiji.

Izvolitev Petra Karagjorgjevića

je naznanil istemu ministarki pred sednik Avakumović s sledečo brzojavko: »Ravnokar Vas je narodno zastopstvo v svoji skupni seji izvolilo dednim kraljem Srbije. Srbska vlada si šteje v čast, Vam srčno čestitati z željo, naj bi naša domovina pod vladu vnuka slovečega Karagjorgjevića, prvega osvoboditelja Srbije, se bližala srečni in slavni bodočnosti.«

Kraljev odgovor.

Kralj Peter je odgovoril na zgoraj navedeno predsedniku skupščine: »Narodno zastopstvo moje drage domovine si je za vedno zaslužilo moje kraljevo hvaležnost, ker je, imajoč interese moje ljube domovine pred očmi, pridružilo svoj glas glasu Vsemogočnega ter me v sporazumljeno z njim poklicalo na prestol mojih slavnih pradedov. Prva beseda, ki jo prinesem moje ginjeno srce narodnemu zastopstvu, naj bo moja obljuba, da bom vedno prvi varuh narodne svobode in vesten zaščitnik pravic narodnega zastopstva. Živel moj dragi srbski narod! Živel moje drago narodno zastopstvo!

Te deum.

Povodom kraljeve izvolitve se je vršil včeraj v belgradski katedrali Te deum. Prisostvovali so vsi ministri in uradniki, a častniki 6. polka so sedeli poleg ministrov. Po maši je imel metropolit nagovor ter rekel: »Dežela je prestala težke čase, Bog je srečno odredil, da prihaja sedaj novi kralj, vnuk tistega slavnega junaka, ki si je stekel za Srbijo tolikih zaslug. Ne imenujmo nikdar imen tistih, ki so prinesli nesrečo in sramoto v deželo. Mrtvi so, njihova imena so izginila in v tem je pomirjenje za bodočnost.

Skupščina o umoru.

Skupščina je sprejela sledečo resolucijo: »Razslojajoč dogodka 29. maja (po starem koledarju) sprejme narodno zastopstvo novi položaj, ki je nastal valed teh dogodkov, z navdušenjem ter ga pozdravlja ter naglašja s tem popolno solidarnost s čutili srbskega naroda in srbske armade. Narodno zastopstvo izreka armadi in njenemu postopanju popolno priznanje. Ker je bilo delovanje armade izraz težkega in kritičnega položaja, odobruje to delovanje. Srbska armada je bila in ostane zavetje domovine, bramba reda in zakonitosti ter je porok za sijajno bodočnost Srbije.«

Mašinov poziv na zaroto.

Pismo, s katerim je vodja zarote polkovnik Mašin, sedanjí minister, pozval posamezne člane k zaroti, se je glasilo: (našlo se je namreč pismo,

ki ga je dobil major Andjelković). »Ljubi major! Naznanjam Vam, da bom danes ponoči proti 1/1. uri prišel v vojašnico 7. polka. Blagovoli me tam čakati. O tem našem sestanku ne sme nihče izvedeti. Ko pridem, se naj polk alarmira. Vsi častniki morajo priti v vojašnico, ko bodo zarotniki dovršili svoje delo. »Feldruf: zver. »Losung: Zlatibor. Na svidenje! — Mašin.«

Nova ustava.

Skupščina ostane zbrana ves čas do prihoda novega kralja. Sedaj razpravlja mirno o reviziji ustave iz leta 1888. Nekateri paragrafi se bodo spremenili. Avtonomnim okrožnim svetom se odvzame politična moč. Senat se odpravi.

Rusija o novem kralju.

List »Novoje Vremja« priporoča, naj se izvolitev novega kralja ne prižna prehitro. Saj tudi princa Koburskega so velevali priznati za bolgarskega kneza šele leta 1895, dasi je bil izvoljen že leta 1887. Tembolj je tako vedenje potrebno napram Srbiji, kjer so se zgodile reči, ki so po narodnem pravu nedopustne. Peter Karagjorgjević zamore odvaliti sum skrivde od sebe šele tedaj, ako bo postavil morilce pred sodišče, sicer se je celo bati, da dobe za svoj zločin visoke službe. Car pa je poslal prvi novemu kralju prav priručno brzojavko, kar kralja posebno veseli.

Politična izpoved kralja Petra.

Napram nekemu poročevalcu je rekel novi kralj: »Jaz imam prijatelje v vseh treh strankah. Celo svoje življenje sem se odkrito priznaval za liberalca. Moj tast v Cetinju me je še nedavno za šalo imenoval anarhista. Hočem pošteno tiskovno svobodo in deželi in ljudstvu se mora dati neomajna prilika, da izraža svoje želje in zahteve. Srbi so popolnoma zreli za tiskovno svobodo, kakršno imajo moderne države. Glede Rusije in Srbije je rekel, da ga vežejo na prvo že vezi hvaležnosti, a tudi za Avstrijo je gojil vedno prijateljstvo.

Kaj se zgodi z moriči?

Zatruje se, da je med pogoji novega kralja tudi pogoj, da mu častniki, ki so direktno sodelovali pri zaroti, ne sme noben priti pred oči, temuč se morajo vpokojiti. »Tribuna« piše, da bodo velesile kralja Petra sicer priznale, a obenem tudi zahtevale, da kaznuje morilce. V diplomatičnih krogih pa prevladuje mnenje, da se ne more morilec ničesar zgoditi, ker jih je skupščina kot suverena oblast pred imenovanjem novega kralja pomilostila. Trije majorji, ki so sodelovali pri umorih, so že imenovani polkovnim poveljnikom.

Zapuščina kraljeve dvojice.

Država je zaplenila celo premoženje kralja Aleksandra in kraljice Drage, kolikor se ga je dobilo v Srbiji. Ker pa sta bila kralj in kraljica zavarovana pri neki inozemski banki za 2 milijona ter je imela kraljica tudi mnogo denarja naloženega pri tujih bankah, ki se branijo denar drugemu izplačati kot postavnim dedičem, bodo sestre Drage, ki so sedaj brez krajcarja denarja v največji bedi, vendar dobile dovolj za življenje.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 17. junija. Poslanska zbornica je dognala danes zakon o vojaških pripregah ter potem začela razpravljati o lokalnih železnicah. V imenu Slovencev je govoril posl. dr. Ferjančič, ki je posebno toplo priporočal zgradbo železnice Škofja Loka. Železniki in idrijske železnice.

Dunaj 17. junija. Srbski kralj Peter je naznanil avstrijskemu cesarju v daljši depeši svojo izvolitev ter prosil cesarja za simpatije, ki jih je užival tudi njegov oče do konca svojega vladanja. Kralj obeta, da ima najtrdnjšo voljo, prinesiti na Srbsko mir in srečo. Cesar mu je takoj odgovoril istotako obširno, mu obeča podporo in prijateljstvo. Ob enem pa cesar v depeši strogo obsoja krvave dogodke, imenuje jih brezbožno in gnusno hudodelstvo.

Belgrad 17. junija. Med spisi kralja Aleksandra so našli lastnorodno spisane načrte, vsled katerih bi se bil dne 15. junija (po starem koledarju) N. Lujković proglasil srbskim prestolonaslednikom; obenem bi se bila razglasila nagla sodb, kateri bi bili zapadli med drugimi se-

danja ministra Živković in Avakumović ter divizionar v Nišu, Bozar Zanković.

Belgrad 17. junija. Major Nikolić, poveljnik orožnikov v Šabacu, ki je pred dnevi moral odložiti orožje, je bil včeraj zavrato ustreljen. Maščevanje so izvršili vojaki, ker je Nikolić pred letom ustrelil Alavantića, kateri je hotel uprizoriti punt v prilog Karagjorgjevićem ter bil zato od kralja Aleksandra odlikovan in povišan.

Belgrad 17. junija. Polka št. 6. in in 7. sta odložila imeni kralja Aleksandra in kraljice Drage — Rumunski kralj baje namerava odložiti imetelstvo nekoga srbskega polka, ker so se častniki tega polka udeležili umora kraljeve dvojice.

Berolin 17. junija. Dosedaj je izvoljenih 60 centralistov, 53 socialnih demokratov in 21 konservativcev. Socialni demokratje so pridobili 14 mandatov ter izgubili dva.

Gospodarstvo.

— Licitacija. C. kr. trgovsko ministrstvo je naznanilo trgovski in obrtniški zbornici in Ljubljani, da se bo po odredbi srbskega vojnega ministrstva dne 22. junija t. l. v pisarni intendantur divizije v Šumadiji vršila javna licitacija za dobavo 9625m³ lesa za garnizijo Kragujevac za leto 1904. Pogoji so v gori navedeni pisarni na vpogled. Kavcija znaša 20% za srbske državljane, 15% za tujce. Licitacija bo trajala od 8. do 12. ure dopoldne.

Poslano.*

Z ozirom na »Poslano« akad. društva »Sava«, priobčeno v Vašem cenjenem listu dne 13. junija 1903, št. 132, izjavlja podpisani odbor v pojasnilo sledeče:

Akad. društvo »Slovenija« je nameravalo prirediti komerz na čast odposlankstvu sl. občinskega sveta ljubljanskega v zadevi slovenskega vseučilišča. Ker smatra »Slovenija« vseučiliščno vprašanje eminentno vslovenskim vprašanjem, je sklenila, da vabi na omenjeni komerz vsa dunajska slovenska in slovanska akad. društva. »Sava« pa je izjavila, da v tem slučaju ne pride na komerz, ker zavzemajo svobodomiselní Savani to principijelno stališče, da se ne udeležijo nobene priredbe in naj si je tudi občenarodna, če je na njo vabljena oficijalno tudi klerikalna »Danica«. Zato je sklenil odbor »Slovenije«, da omogoči za ta komerz prisostvovanje tudi članom »Save«, da ne vabi nanj niti »Save« niti »Danice« oficijalno, ampak s loh slovenske akademike. »Slovenija« je hotela na ta način lojalno omogočiti udeležbo vsem slovenskim akademikom.

Za odbor akad. društva »Slovenija« na Dunaji:

Rado Jerab, t. č. predsednik. Mihalič, t. č. tajnik.

*) Za vsebino tega spisa je uradniščtv odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Avstrijska specialiteta. Na želodcu bolihajočim ljudem priporočati je poraboprijetnega »Moll-ovega Seidlitz-praška«, ki je prekušeno domače zdravilo in vpliva na želodec krepljivo ter pospešilo na prebavljenju in sicer z rastočim uspehom. Skatljica 2 K. Po postnem povzetju razposilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvor. zalagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov parat, zaznamovan z varnostno znamko in s podpisom. 5 (10-7)

„Le Griffon“
najboljši cigaretni papir.
15 Dobiva se povsod. 706

Jako praktično na potovanju.
nepogrešljivo po kratki vporabi.
Preskušeno po zdravstvenih oblastvih.
Spricavalo Dunaj, 3. julija 1897.
Kalodont
neobhodno potrebna
zobna Crème.
Za ohranjenje čistih zob ne zadošča edino voda za zobe. Odstranjenje vsakovrstnih, na dlesnih se neprenehoma tvarjajočih škodljivih tvarin more se izvršiti le po mehaničnem čiščenju v spojenju z osvežujočo in antiseptično vplivajočo zobno crmo. Kot tako se je »Kalodont« izkazal v vseh omikanih državah po svoji (208-3) najvplivnejši uporabi.

Služba redarja.

V trgu Ribnica na Dolenjskem odda se služba redarja. Prošnje, katerim je priložiti spridevalo o vedenju in dosedanjem službovanju, vložiti je do 1. julija 1903 pri gospodarskem odboru trga Ribnica.

Plača po dogovoru. Prednost imajo dosluženi orožniki. (1596-2)

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo

iz pivovaren v Žalcu in Laškem trgu.

—| Naročila sprejema |—
Centralna pisarna v Ljubljani, Gradišče štev. 7.

Št. 7163.

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje

službi okrožnih zdravnikov:

- 1.) v Planini, z letno plačo 1400 K in aktivitetno doklado 200 K;
- 2.) v Žužemberku, z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K ter s prostim stanovanjem.

Prosilci za ti službi pošljejo naj svoje prošnje podpisane deželnemu odboru

do 8. julija 1903

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Oziralo se bode le na take prosilce, kateri so najmanj dve leti že službovali v kaki bolnici.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani
dne 9. junija 1903.

Na najvišji ukaz Njegovega c. in kr. apostol. Veličanstva.

XXXV. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene tostranske državne polovice.

Ta denarna loterija

edina v Avstriji postavno dovoljena

ima 18.397 dobitkov v gotovini

v skupnem znesku 506.880 kron.

Glavni dobitnik znaša

200.000 kron v gotovini.

Žrebanje je nepreklicno dne 18. junija 1903.

Ena srečka velja 4 krone.

Srečke se dobijo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vorder Zolamtsstrasse 7, v loterijah, trafikah, pri davčnih, poštinih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrti za odjemalce srečk zastoj.

Srečke se dostavljajo poštne prosto.

C. kr. loterijsko-dohodninsko ravnateljstvo.

(1288-10)

Oddelek za državno loterijo.

Hôtel Lloyd.

V četrtek, dne 18. junija t. l.

K vojaški KONCERT

Vstopnina 20 kr.

Za obilen obisk se vljudno priporočata

(1595-2) Karol in Josipina Počivaunik.

V Ameriko

je najkrajša, najprijetnejša in najcenejša vožnja čez Francosko

Havre — New-York ali Antwerpen — New-York, Havre — Philadelphia ali Antwerpen — Philadelphia.

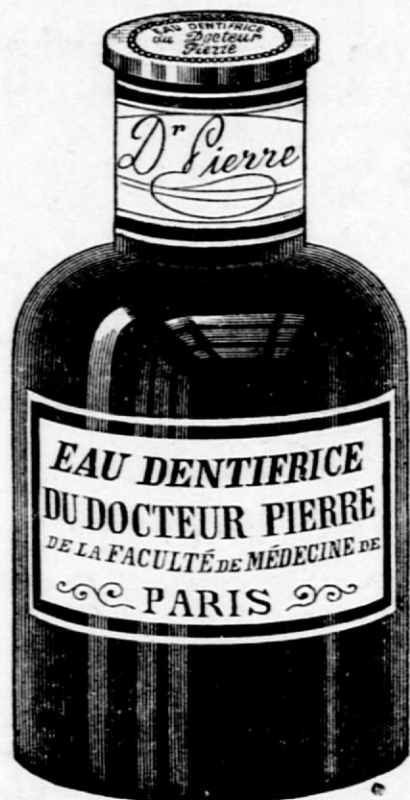
Natančnejša pojasnila in cene natanjja radovoljno in zastoj (1204-8)

Ivan Bihelj

zastopnik generalne agenture (za celo Švico) v Buksu (meja) zraven kolodvora.

GRAND PRIX

Pariška svetovna razstava 1900.

Svetovnoslavna ustna voda.

Dobiva se povsod. (231-41)

Wilhelm-ov obliž.

Ta izključno v lekarni

Franca Wilhelm-a, c. kr. dvor. zalagatelja

Neunkirchen, Spod. Avstrijsko

narejeni obliži se rabi z vspehom v vseh slučajih, v katerih se sploh rabi obliž. Zlasti se izpričuje kot koristen pri starih, vnetljivih boleznih, n. pr. kurjih očesih, otiskih itd., ako se po poprejšnjem izčiščenju dotičnih mest na tolet ali usnje namazan, priloži. 1 škatljica 80 h, 1 tucat škatljic 7 K, 5 tucatov škatljic 30 K. d (2721-8)

Kot znamenje pristnosti je na zavitkih grb triko obine Neunkirchen (devet cerkva) vtisnjen.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dobiva, se pošlje naravnost

Vodovod

v trgu Ribnica na Dolenjskem podaljšal se bode iz trga do kolodvora. To podaljšanje meri 477 metrov in je proračunano na 4800 K. — Napraviti bode treba tudi dva hidranta in eno izlivko.

Ponudbe za prevzete tega dela, katerim je priložiti 10%, (480 K) kavcije, poslati je do 1. julija 1903 gospodarskemu odboru trga Ribnica.

Načrt in proračun sta v občinski pisarni na vpogled.

(1597-2)

Naznanilo!

Podpisana s tem slavnemu p. t. občinstvu in gg. popotnikom najljubljeneje naznanja, da je z dnem 1. junija t. l. prevzela znani

„hotel k jagnjetu“

v Zagrebu, na vogalu Nikoličeve in Gajeve ulice

ki je popolnoma prenovljen ter ima sobe z najprimernejšim komfortom.

Za dosedanje naklonjenost in obisk v „hotelu Liebold“ se zahvaljujem in ob enem obečam, v sedanjem hotelu z izvrstno kuhinjo, najboljšim vinom ter Budejevičkim pivom proti zmerni ceni in z najtočnejšo postrežbo vstreti.

Velepoštovanjem udana

Doljan

prej „hotel Liebold“.

(1588-2)

Naznanilo.

Kdor

hoče poceni in dobro blago, naj naroči moj novi cenik, ki ga pošljem zastoj.

Posebno priporočam novosti v stenskih urah z novim stolpovim bitjem.

Šivalni stroji Singer in vse druge vrste

prilavne za domačo rabo, po zelo nizkih cenah.

Vsa popravila točno in cenó. Umetna delavnica v I. nadstropju.

Za obilen obisk se najtočnejše priporočam

FRAN ČUDEN

urar, trgovec in posestnik v Ljubljani, Mestni trg eksportna trdka na debelo in na drobno, član švicarskih tovarn „Union“, založnik c. kr. dolenjskih železnic. (42-34)

Ljudska pijača

Ingver-pivo

Najboljše sredstvo proti pijančevanju; poleg tega ceno. Čisti kri. Dela glavo lahko. Ima prednost za zdravje in žep.

Kipeči limonadni bonboni

svetovno znane kakovosti

priporoča

Prva č. ška akcijska družba za izdelavo orientalskih sladkornih in čokoladnih predmetov

poprej A. Maršner (1327-6)

Kralj. Vinohrad (Pizenka).

100 zavitkov, zadoščajočih za 500 porcij limonade pošilja se franko za 14 K.

Vzorci vina za poskušnjo, ceniki in natančnejša pojasnila dajejo se rade volje v skladišču na Starem trgu št. 15.

Na željo oziroma zahtevo dostavlja se naročeno vino franko na dom.

Otvoritev v soboto, 30. maja t. l., v Ljubljani, Stari trg št. 15.

Bratje Novakovič

lastniki vinogradov na otoku Braču in v makarskem primorju v Dalmaciji

uljudno naznanjajo sl. občinstvu stolnega mesta Ljubljane

da so otvorili v soboto, dne 30. t. m.

Prvo uzorno skladišče dalmatinskih vin

v steklenicah in na debelo

v Ljubljani, na Starem trgu 15

ter se uljudno priporočajo v izdatna naročila. — Na izbero imajo izključno pristna, izbrana vina lastnega pridelka po različni primerno nizki ceni.

(1487-6)